

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN GIMNAZJALNY W ROKU SZKOLNYM 2011/2012

CZEŚĆ HUMANISTYCZNA JĘZYK POLSKI

PRZYKŁADOWY ZESTAW ZADAŃ

PAŹDZIERNIK 2011

ZEMSTA
AKT I
SCENA DRUGA

Cześnik

[...] Teraz inne dam zlecenie:
Mości Papkin – ja się żenię. [...]

Papkin

Tak się cieszę
I w tę sprawę chętnie spieszę.
Powiedz, gdzie mam błysnąć chwałą?
Mamże zostać dziewosłębem?
Mamże zmusić zbyt zuchwałą?
Mamże skłonić zbyt nieśmiałą?
Mamże, jeśli cudzą żoną,
Jej tyrana przeszyć łono...

Cześnik

Cóż, u diabła, za szaleństwo!

Papkin

Znasz, Cześniku, moje męstwo.

Cześnik

Słuchaj, mówiąc między nami,
Bez mej chluby, twej urazy,
Więcej niż ty, mój Papkinie,
Mam rozumu tysiąc razy.

Papkin chce przerwać, co Cześnik znakiem wstrzymuje

Lecz rozprawiać z niewiastami...
Owe jakieś bałamutnie,
Afektowe świegotanie –
Niech mi zaraz łeb kto utnie,
Nie potrafię, mocium panie –
Ty więc musisz swą wymową...

Papkin

Już jest twoją, daję słowo.
Chcesz? Przysięgnę – masz już żonę.
Bo ja szczęście mam szalone –
Tylko spojrzę, każda moja,
A na każdą spojrzeć umiem. [...]

Aleksander Fredro, Zemsta, [w:] tegoż, Komedie. Wybór, Warszawa 1978.

Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Z tekstu wynika, że Cześnik chce wysłać Papkina do swej wybranki, ponieważ

- A. nie ma czasu na szukanie żony.
- B. podziwia jego odwagę.
- C. uważa go za mądrzejszego od siebie.
- D. nie umie rozmawiać z kobietami.

Zadanie 2.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Wyraz „świegotanie” oznacza w tekście rozmowę prowadzoną w tonie

- A. lekkim i kokieteryjnym.
- B. władczy i poważnym.
- C. uprzejmym i naturalnym.
- D. chłodnym i stanowczym.

Zadanie 3.

Dlaczego Papkin przyjmuje zlecenie Cześnika? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Bardzo chce mu pomóc.
- B. Jest odpowiedzialnym człowiekiem.
- C. Uważa się za znawcę kobiet.
- D. Bardzo się nudzi.

Zadanie 4.

Jakie cechy charakteru Papkina ujawniły się w przytoczonej rozmowie? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Odwaga i zuchwałość.
- B. Nieśmiałość i niecierpliwość.
- C. Roztropność i męstwo.
- D. Próżność i zarozumiałstwo.

Zadanie 5.

Uzupełnij poniższe zdanie właściwym określeniem z ramki.

Z przytoczonego fragmentu wynika, że Cześnik traktuje Papkina z

A / B / C / D

.

A. serdecznością	B. podejrzliwością	C. lekceważeniem
D. bezwzględnością		

Zadanie 6.

Poniżej zapisano cztery zdania odnoszące się do *Zemsty* Aleksandra Fredry.

Które z nich jest prawdziwe? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Cześnik kłócił się ze swoim sąsiadem Rejentem.
- B. Papkin miał namówić Klarę do ślubu z Cześnikiem.
- C. Papkin został poczęstowany przez Rejenta zatrutym winem.
- D. Cześnik i Rejent pojedynkowali się o Podstolinę.

Zadanie 7.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

7.1.	<i>Zemsta</i> reprezentuje rodzaj literacki, w którym nie ma narratora.	P	F
7.2.	W <i>Zemście</i> występują tekst główny i tekst poboczny.	P	F
7.3.	W przytoczonym fragmencie <i>Zemsty</i> dominuje monolog.	P	F

Serwować – słowo to znaczyło najpierw: podawać piłkę przeciwnikowi w tenisie, siatkówce i niektórych innych grach. Dziś używane jest również w znaczeniu *podawać do stołu*, a także w innych sytuacjach mających jakiś związek z dawaniem lub przekazywaniem czegoś. Czytamy więc w prasie, że *telewizja serwuje rozrywkę* (zamiast *dostarczać* jej), że *szkoły serwują wiedzę* (zamiast ją *przekazywać*), że *rzemieślnicy serwują usługi* (zamiast *świadczyć* je), że *biura turystyczne serwują wczasy* (zamiast je *oferować*) itd. Trudno powstrzymać się od uwagi, że autorzy takich wypowiedzi *serwują* czytelnikom nie najlepszą polszczyznę. [...]

Na podstawie: Mirosław Bańko, *Mały słownik wyrazów kłopotliwych*, Warszawa 2003.

Zadanie 8.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Z podanego hasła słownikowego wynika, że znaczenie słowa „serwować”

- A. nie zmieniło się.
- B. zawężyło się.
- C. poszerzyło się.
- D. zupełnie się zmieniło.

Zadanie 9.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Poprzez użycie w ostatnim zdaniu sformułowania „autorzy takich wypowiedzi *serwują* czytelnikom nie najlepszą polszczyznę” autor

- A. żartobliwie skrytykował nadużywanie wyrazu „serwować”.
- B. zaproponował użycie wyrazu „serwować” w nowym znaczeniu.
- C. humorystycznie ukazał poprawne zastosowanie wyrazu „serwować”.
- D. dał przykład zastosowania wyrazu „serwować” zgodnie z jego dawnym znaczeniem.

Zadanie 10.

Oceń, czy w poniższych zdaniach wyraz „serwować” został użyty zgodnie z normą wzorcową. Wybierz T (tak), jeśli zdanie jest prawdziwe, albo N (nie) – jeśli jest fałszywe.

Nasza szkoła serwuje bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych.	T	N
Siatkarki drużyny przeciwnej świetnie dziś serwowały.	T	N

Zadanie 11.

Które z poniższych zdań są trafnymi wnioskami z analizy podanego hasła słownikowego? Wybierz T (tak), jeśli zdanie jest trafnym wnioskiem, albo N (nie) – jeśli nie jest.

11.1.	Język jest tworem żywym, podlegającym ciągłym zmianom.	T	N
11.2.	Zmiany związane z nowymi znaczeniami wyrazów zawsze są błędami językowymi.	T	N
11.3.	Wydawnictwa poprawnościowe podają przykłady wyłącznie poprawnego użycia wyrazów.	T	N
11.4.	Na podstawie hasła słownikowego można wnioskować o niektórych mechanizmach rządzących językiem.	T	N

Zadanie 12.

Aniu!

Twoja mama , już jesteś,

więc do mnie dziś wieczorem pogadać.

Aga

12.1. Wypełnij luki w tekście odpowiednimi sformułowaniami spośród podanych poniżej propozycji.

- Luka 1.   rzekła mi;   dała mi znać
- Luka 2.   iż;   że
- Luka 3.   wpadnij;   przybądź
- Luka 4.   Całuję;   Z poważaniem

12.2. Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Sformułowania lub wyrazy, którymi nie można uzupełnić luk, nie pasują do tekstu pod względem

- A. gramatycznym.
- B. stylistycznym.
- C. znaczeniowym.
- D. frazeologicznym.

HENRYK SIENKIEWICZ

O SWOJEJ WŁASNEJ TWÓRCZOŚCI

Niegdyś na pytanie: jak tworzę? – odpowiedziałem, że tworzę jak kucharka, która nie lubi, aby jej zaglądano do garnków. Mówić o sobie jest zawsze niezbyt przyjemnie. Ponieważ Pańska ankieta ma na celu objąć wszystkich żyjących polskich pisarzy, przeto nie chcąc się wyłączać, odpowiadam na zawarte w niej pytania, co następuje:

1) Jak powstaje pomysł artystyczny, na to trudno jest odpowiedzieć. Może on powstać pod wpływem wszelkich pobudek, pod wpływem uczuć i idei osobistych albo zaobserwowanych w otoczeniu; pod wpływem prądów społecznych, wypadków dziejowych, pod wpływem patriotyzmu i uczuć humanitarnych. Poddaje, a raczej podsuwa go czasem natura i jej zjawiska, czasem przeczytane książki, widziane obrazy, słowem: wszelkiego rodzaju pobudki działające na wyobraźnię artystyczną i jednocześnie na uczucie.

Objaśniam to przykładami z moich własnych utworów:

Szkice węglem powstały z obserwacji stosunków wiejskich po uwłaszczeniu¹, które to uwłaszczenie wytworzyło (dziś już na szczęście zasypaną) przepaść między dworem a chatą.

Trylogia. Z rozczytywania się w kronikach i pamiętnikach z epoki, którą odczuwałem artystycznie mocniej niż inne okresy dziejów – i z chęci pokrzepienia serc. (...)

Quo vadis. Z wczytywania się w Tacyta², za czym poszły inne źródła – z wrażeń zebranych podczas dłuższego pobytu w Rzymie.

Krzyżacy. Z odczucia chwały narodowej w przeciwieństwie do dzisiejszej narodowej niedoli.

W pustyni i w puszczy. Z miłości do naszych dzieci i ze wspomnień podróźniczych.

2) Każdy pomysł leży we mnie długo i jeżeli tak można rzec, fermentuje, nim się do niego nie zabiorę. Przykład: Zagłobę wprowadziłem do *Ogniem i mieczem*, aby całość obrazu nie była zbyt posępna, tymczasem wyrósł mi on na jedną z głównych postaci i przewędrował przez trzynaście tomów. Nieraz w ciągu pracy wprowadzam nowe figury dla pełni życia lub dla dokładniejszego przeprowadzenia przewodniej idei.

3) Ponieważ myślę, że najwyższą sztuką i najgłębszym psychologicznym zadaniem pisarza jest stworzenie żywego człowieka, który zostaje w pamięci ludzkiej jako typ, przeto staram się tworzyć postacie mające nie tylko ogólne, lecz i indywidualne cechy życia i charakteru.

4) Schematów nie spisuję. Powieści nie rozkładam z góry na rozdziały i nie wyznaczam sobie, co w którym będę pisał. Zostawiam to logice rzeczy i naturalnemu rozwojowi wypadków.

5) Jakkolwiek pisanie nie przychodzi mi wcale z łatwością, rękopisy moje wyglądają dość czysto, albowiem przekreślałam naprzód w myśli wszelkie zdania i określenia, które nie wydają mi się malownicze i silne. Wolę takich pisarzy, którzy trudno piszą, ale których łatwo się czyta, niż takich, którzy łatwo piszą, a trudni są do czytania.

6) Unikam przewagi słów nad treścią, aby nie wpaść w popis stylowy i w literacki barok – i aby zjawiska opisywane nie ginęły tak pod nadmiarem określeń, jak w zimie giną wszelkie kształty pod śnieżną zadymką.

7) Pracuję od dziesiątej rano do trzeciej, o ile pozwala mi na to panujący u nas zwyczaj rozporządzania czasem pisarzy na wszelkiego rodzaju cele publiczne, a nawet prywatne. (...)

9) Podczas natężonej pracy największym odpoczynkiem umysłowym jest dla mnie polowanie i w ogóle ruch. Sypiam koło ośmiu godzin na dobę. Co do odżywiania się – jem, co mi dadzą.

Zapomniałem dodać, że większą część moich powieści (prawie wszystkie prócz nowel) pisałem z dnia na dzień, odsyłając zaraz napisane kartki do druku. Ale w ogóle jest to metoda wymagająca wielkiej czujności, niewygodna i niebezpieczna.

Henryk Sienkiewicz, *O swojej własnej twórczości*, [w:] tegoż, *Wiersze i inne drobne utwory*, Warszawa 1951.

¹ uwłaszczenie (chłopów) – nadanie chłopom na własność użytkowanej przez nich ziemi połączone najczęściej ze zniesieniem pańszczyzny i innych obciążeń wobec pana (szlachcica)

² Tacyt – historyk rzymski, żył najprawdopodobniej w latach 55 p.n.e.–12 n.e.

Zadanie 13.

Dlaczego Sienkiewicz zgodził się wziąć udział w ankiecie? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Namówili go do tego znajomi pisarze.
- B. Lubił mówić o sobie i swojej twórczości.
- C. Pytania ankiety wydały mu się bardzo interesujące.
- D. Nie chciał pozostać poza gronem ankietowanych pisarzy.

Zadanie 14.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Porównanie użyte przez Sienkiewicza w pierwszym akapicie oznacza, że pisarz

- A. czerpie inspiracje do swoich dzieł ze sztuki kucharskiej.
- B. miesza w utworach różne konwencje literackie.
- C. woli zachować dla siebie tajniki swojej pracy.
- D. w przerwach w pracy zajmuje się gotowaniem.

Zadanie 15.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

W punkcie pierwszym Sienkiewicz odpowiada na pytanie o swoje

- A. aspiracje i plany.
- B. poglądy polityczne.
- C. najlepsze utwory.
- D. inspiracje artystyczne.

Zadanie 16.

Co oznacza sformułowanie „każdy pomysł fermentuje” użyte w drugiej odpowiedzi pisarza? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Pomysły pisarskie Sienkiewicza przychodzą nagle i są natychmiast wykorzystywane.
- B. Pierwotne pomysły zawsze podlegają różnym przeobrażeniom w procesie twórczym.
- C. Tworząc, pisarz ma wiele pomysłów i trudno mu się zdecydować na wybór jednego.
- D. Pisarz ma tak wiele pomysłów, że niektóre z nich nigdy nie zostaną wykorzystane.

Zadanie 17.

Sienkiewicz posługuje się w tekście spójnikiem *przeto*.

Którym wyrazem można go zastąpić, tak aby nie zmienić sensu zdania? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. wszakże
- B. lub
- C. tudzież
- D. więc

Zadanie 18.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Według Sienkiewicza największym wyzwaniem dla pisarza jest

- A. dochowanie wierności prawdzie historycznej.
- B. kreowanie wyrazistych i ciekawych bohaterów.
- C. konstruowanie rzeczywistości idealnej w utworze.
- D. trzymanie się wymyślonego wcześniej schematu utworu.

Zadanie 19.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Mówiąc: „Wolę takich pisarzy, którzy trudno piszą”, Sienkiewicz ma na myśli twórców, którzy

- A. piszą trudnym językiem.
- B. bazgrzą jak kura pazurem.
- C. poruszają niepopularne tematy.
- D. bardzo się trudzą przy pisaniu.

Zadanie 20.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych.

Z tekstu wynika, że Sienkiewicz należy do pisarzy, którzy

- A. tworzą szybko bez specjalnego wysiłku.
- B. pracują codziennie i systematycznie według założonego planu.
- C. tworzą tylko w rzadkich chwilach natchnienia.
- D. piszą niewiele z powodu licznych obowiązków towarzyskich.

Zadanie 21.

Sienkiewicz powiedział w ankiecie: „staram się tworzyć postacie mające nie tylko ogólne, lecz i indywidualne cechy życia i charakteru”. Wskaż trzy postacie z wybranej powieści historycznej Sienkiewicza i przy każdej podaj cechę, która wyróżnia tę postać spośród innych.

Tytuł powieści:	
Postać	Cecha wyróżniająca

Zadanie 22.

Bohaterowie powieści Henryka Sienkiewicza często stawali przed koniecznością dokonywania wyborów.

Czy refleksja nad ich zachowaniem może pomóc czytelnikowi w podejmowaniu trudnych decyzji życiowych? Napisz rozprawkę, w której odwołasz się do wybranej powieści poznanej w całości (*Krzyżacy*, *Quo vadis*, *Potop*).

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

